

Anläggningsforum

Trafikverket – Sveriges Byggindustrier, BI – Svenska Teknik & Designföretagen, STD

Projektspecifikation Delprojekt 4 – Fort- och vidareutbildning Inom tema Kompetens- och resursförsörjning

Anläggningsforum

Tema Kompetens- och resursförsörjning

Delprojekt 4 – Fort- och vidareutbildning

1 Temats bakgrund, syfte och mål

Kompetens- och resursförsörjning är en av de mest angelägna frågorna och områdena att hantera för Bygg- och anläggningsbranschen på såväl kort som lång sikt. Detta gäller såväl branschen som helhet som de områden som ligger inom Anläggningsforums intressesfär.

Bakgrunden till ovanstående med fokus mot Infrastruktur rymmer ett flertal aspekter men kan exemplifieras av följande:

- Från politisk horisont lyfts Samhällsbyggandssektorn fram som viktig på såväl kort som lång sikt. Kring detta råder en bred politisk enighet vilket indikerar att det kommer finnas en långsiktighet i denna satsning. Denna satsning gäller såväl nyinvesteringar som drift- och underhåll.
- Som ett resultat av föregående punkt så är projektvolymerna idag större än för några år sedan och förväntas öka ytterligare framöver.
- Branschen har idag ett mycket högt resursutnyttjande, som inte är långsiktigt hållbart, för att få en utvecklande bransch.
- Sedan en tid tillbaka pågår ett generationsskifte med stora pensionsavgångar. Detta kommer att fortsätta ytterligare en tid. Detta innebär att det finns en "underbemanning" i många företag, myndigheter m.fl. av erfarna medarbetare som Projekt- och uppdragsledare, Specialister m.fl. Detta är en orsak till bristande effektivitet och leverans kvalitet m.fl.
- Branschen genomgår ett tekniskifte genom den pågående digitaliseringen. Exempel på detta är BIM. Det bör nämnas att detta är bara början och att digitaliseringens påverkan kommer att vara en av de största påverkansfaktorerna på branschens utveckling framöver.
- Fler aspekter beaktas vid genomförandet av projekt än vad som varit tidigare. Förutom teknik och ekonomi som alltid utgjort grunden så är det ett ökat fokus mot miljö, arbetsmiljö och säkerhet, social hållbarhet m.fl.

Detta påverkar grundutbildningen vid våra lärosäten såväl innehålls- som resursmässigt. Vidare behövs en satsning på fort- och vidareutbildning av yrkesverksamma medarbetare.

Utöver detta behöver satsningar göras för att locka fler människor till branschen genom att visa dess attraktivitet och möjlighet till intressanta arbetsuppgifter.

Syftet med detta arbete är att göra en bred genomlysning av de behov som finns i branschen både kompetens och resursmässigt för att möta såväl dagens situation som framtidens utmaningar. Denna genomlysning görs med utgångspunkt från de aspekter som visas ovan samt med ytterligare aspekter som framkommer under arbetets gång.

Målet med projektet i sin helhet är att utarbeta en rapport som kan användas i diskussioner med politiska företrädare, universitet och högskolor, övriga utbildningsgivare samt inom företag och organisationer i syfte att få en förståelse för de behov som föreligger och att därigenom få en samordnad satsning för att lösa dessa. Följande inriktning utgör grund för arbetet med rapporten.

- En behovsinventering görs både med fokus mot ökade resurser men även med att identifieras kompetensbehov inom olika fackområden.
- Förslag till åtgärder tas fram som underlag för diskussioner vid universitet och högskolor m.fl. Från denna utgångspunkt sker sedan en vidare diskussion hos dessa vilken ligger utanför projektets ram. Fördelen är att denna diskussion sker från en branschgemensam utgångspunkt.
- Arbetet bedrivs med ett nationellt perspektiv. Enskilda förslag kan givetvis behandla regionala åtgärder eller liknande, men det övergripande arbetet skall ha det nationella perspektivet.

1.1 Mål för delprojekt 4

Med utgångspunkt från ovanstående bakgrund, syfte och mål för temat som helhet, kommer en rad aktiviteter och åtgärder att genomföras hos olika parter inom ramen för Anläggningsforum.

Mål för delprojekt 4 är:

- 1) Genomföra en övergripande behovsinventering av områden där det är bedöms som angeläget att vidareutbildningar utvecklas och etableras.
- 2) Genomföra en övergripande behovsinventering av storleken på behovet rent kvantitativt enligt föregående punkt för branschen som helhet och dess olika aktörer som konsulter, entreprenörer, beställare m.fl.
- 3) Ge förslag till utbildningsplaner.
- 4) Former för utbildningens genomförande. Vilka utförare finns och är tänkbara att genomföra denna typ av utbildningar på kort och lång sikt.
- 5) Redovisa kopplingar till meriterings- och certifieringssystem.

2 Avgränsningar och kopplingar till andra projekt eller uppdrag

Någon samlad studie över behoven inom detta område har inte utförts inom branschen. Detta innebär att det inte finns någon samlad bild att utgå ifrån.

Trafikverket kommer under hösten 2017 göra en förstudie på uppdrag av Sverigeförhandlingen att göra en rapport om behoven av kompetens och ökade resurser med tanke på utbyggnad av nya stambanor och de följdinvesteringar som detta innebär. Denna studie bör kunna göra underlag för detta projekt och dess vidare arbete. Vidare finns en rapport utarbetad av WSP "Kompetensförsörjning i Anläggningsbranschen", som också utgör ett bra underlagsmaterial. Om det visar sig att i samband med projektstart och utarbetande av projektspecifikationer framkommer att det finns ytterligare underlagsmaterial så skall detta givetvis beaktas.

För projektet i sin helhet gäller nedanstående avgränsningar. Motivet till dessa är att projektet i annat fall blir så omfattande att det blir svårt att genomföra inom den planerade tidsramen. Synsättet i detta projekt är att genomföra det med en omfattning som ger resultat i branschen men samtidigt med en sådan begränsning att implementering kan påbörjas inom en relativt kort tidsrymd.

- Kompetens- och resursförsörjning avseende yrkesarbetare är inte med. Motivet är att behovet inte är lika kritiskt som för tjänstemannagrupper som ingenjörer m.fl. Detta gäller yrkesarbetare inom anläggningsarbete som snickare, betongarbetare, bergarbetare etc. För yrkesarbetare inom järnvägsspecifika områden råder är dessa en kritisk resurs. Detta påverkar dock inte detta projekt enligt vad som framgår av 3:e strecksatsen nedan.
- Förslag till åtgärder vid högskolor och universitet håller sig inom nuvarande program och/linjer i form av påverkan och justering av kurser och kursinnehåll. Motivet är att en förändring och utökning av program är en långdragen process med tydliga politiska inslag vilket är ett arbete som inte ryms inom projektets ram.
- Arbetet inriktas mot Anläggningsidan (civilworks). En utökning med en systemteknisk inriktning som elkraft, signalteknik, telekom, automation m.fl. ger en så stor utökning att det blir svårt att få med inom projektets tidsram. Anledningen till detta är flera exempelvis andra utbildningsmiljöer, rekryteringsbas m.fl. skäl. Frågor som berör järnvägsområdet hanteras av JBS (Järnvägsbranschens samverkansforum) där en arbetsgrupp utarbetat en handlingsplan för "Program för kompetensförsörjning."
- Tillgång till lärare är en kritisk fråga i sammanhanget. En utökning av lärarresurser vid universitet och högskolor är en så omfattande uppgift att det är ett projekt i sig. Orsaken till detta att det berör ett antal frågor som rekrytering, forskningsinriktning, forskarutbildning m.fl. aspekter.
- Den resursbrist som finns idag berör i stort sett inte medarbetare med naturvetenskaplig utbildning exempelvis miljöspecialister. Av denna anledning koncentreras projektet kring tekniska utbildningar i första hand.

2.1 Precisering av delprojektets avgränsningar och kopplingar

- Delprojektet kommer i första hand att fokusera på målgruppen yrkesverksamma ingenjörer som har behov av att utvecklas i sin yrkesroll avseende såväl breddkunskap som djup.
- Delprojektet kommer att inrikta sig på utbildningar med fokus mot Anläggningsverksamhet, Civil-works.
- YH-utbildningar kommer behandlas i en separat del av delprojektet. Anledningen till detta är att de inte finns behandlade i övriga delprojekt.

3 Resurser

Delprojektet kommer att genomföras som ett eget projekt med en gemensam samordning med övriga delprojekt på temanivå.

Deltagarna i respektive arbetsgrupp skall ha ett bra verksamhetskunnande från endera en beställarorganisation, entreprenörs- eller konsultföretag. För delprojektet är det viktigt att arbetsgruppens gemensamma kompetens, kunnande och kontaktnät spänner över såväl branschens nuläge som möjliga

aktiviteter för att lyfta attraktiviteten. En god förståelse för utbildningsläget är en viktig ingrediens. Delprojektet är relativt fritt när det kommer till möjligheter och framtida behov, så kreativitet är en bra egenskap.

En bedömning är att respektive deltagare bör avsätta 10- 20 timmar per månad för sin medverkan i projektet. Medlemmarna i gruppen kommer att genomföra uppgifter såväl i grupp (exempelvis workshops och referensgruppsmöte) som enskilt för att delprojekt ska uppnå sina mål samt klara sin leverans i tid.

4 Projekttidplan

I förhållande till Temaspecifikationen så har projektet startats upp sent. Om bemanning av arbetsgruppen är klar till mitten av september finns möjlighet att ha en slutleverans av delprojektet till slutet av året.

Anledningen till detta är att det finns ett bra bakgrundsmaterial framtaget varför det huvudsakliga arbetet består i att sammanställa detta och diskutera alternativa utformningar av utbildningar och dess genomförande med utgångspunkt från detta material.

5 Omfattning delprojekt 4

Delprojektets mål finns i kap 1.1 samt avgränsningar finns beskrivna i kap 2.1. Med tanke på att något liknande arbete inte gjorts tidigare i branschen så är det svårt att i detta läge fastställa en given omfattning utöver mål och avgränsningar.

Av denna anledning kommer omfattning att definieras allt eftersom förhållanden i projektet klarställs. När behovsinventeringarna är gjorda både avseende vilka utbildningsområden som är viktiga och prioriterade tillsammans med det kvantitativa behovet i branschen så finns det goda möjligheter att definiera omfattningen mer i detalj.

Motsvarande gäller YH-utbildningar när en sammanställning finns vilka utbildningar som är tillämpliga i detta sammanhang.

6 Projektbudget

Delprojektet består utöver delprojektledare av 4-5 projektdeltagare. Rapportering sker till temaledare för temaområde kompetens- och resursförsörjning.

Utöver arbetsgruppen kommer ett antal avstämningar att behöva göras med referensgrupper och referenspersoner.

7 Projektorganisation

Projektet består utöver temaledning av 4 delprojekt, se temaspecifikation.

Arbetsgrupp för delprojekt 4 består av:

- Mats Karlsson, Trafikverket
- xxxx
- xxxxx
- xxx
- xxx

8 Riskhantering i projektet

Delprojektets genomförande innehåller i princip två risker som i och för sig är betydelsefulla för projektets genomförande och leverans. Dessa är följande:

- Svårighet med bemanning såväl numerärt som kompetensmässigt.
- Deltagarna har svårt att avsätta den tid som fodras för att driva projektet enligt plan.

När delprojekten färdigställt sina åtgärdsförslag kommer en för projektet gemensam risk- och möjlighetsanalys att genomföras. Denna kommer att beskriva konsekvenserna för branschen i form av risker och möjligheter om respektive åtgärd genomförs eller ej. Denna triskanlys kommer att vara en del av redovisningen i slutrapporten från projektet.

9 Projektets kommunikationsplan

Delprojektet redovisas i rapportform som utgör underlag för en sammanfattande rapport för projektet i sin helhet.

Avstämningar görs regelbundet med Beredningsgrupp och Sekretariat om framdrift, förändringar i projektet, fortsatta aktiviteter etc. Förankring inom respektive organisation sker successivt under delprojektets genomförande. På motsvarande sätt kommer kontakter att ske med universitet och utbildningsföretag.

10 Implementering

Delprojektets resultat kommer att utgöra ett bra underlag för Anläggningsforums parter såväl gemensamt som var för sig som ett diskussionsunderlag för att i sin tur få förslag och åtgärder på plats.

Den fortsatta implementeringen efter detta delprojekt sker lämpligen med utgångspunkt från den samlade implementeringsplan som kommer att utarbetas inom temaområdet i sin helhet.

Datum 2018-06-12

Mats Karlsson, Temaledare

Mats Karlsson delprojektledare